OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kansainvälisyysnäkökulmat yrittäjyyden lukiodiplomissa

Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kansainvälisyyspäivät 5-6.11.2026

Opetusneuvos Nina Penttinen
Opetushallitus

Yleistä lukiodiplomeista

- Taito- ja taideaineiden siirtyessä ylioppilastutkintoaineiksi syksystä 2029, musiikki, kuvataide ja liikunta poistuvat lukiodiplomitarjonnasta 1.8.2027 aloittavilta opiskelijoilta.
- Uudet lukiodiplomit **sanataide, tiede- ja teknologia sekä yrittäjyys** mahdollisuus suorittaa 1.8.2027 (mikäli lisätty lukion opetussuunnitelmaan).
    - Perusteteksti ja ohjeet julkaistaan tammikuussa -27
- Yrittäjyyden lukiodiplomin suorittamiseksi opiskelijan tulee tehdä kuuden opintopisteen edeltävät opinnot. Näistä opinnoista päätetään **paikallisesti.**
- Opetushallitus julkaisee tukimateriaalia yrittäjyyden lukiodiplomin paikallisen opetussuunnitelmatyöhön ja lukiodiplomin suorittamiseen alkuvuodesta 2027.
- Lauttasaaren kansainvälisen liiketoiminnan lukio koordinoi **yrittäjyyden lukiodiolomin kehittämisverkostoa** vuosina 27-28.

Yrittäjyyden lukiodiplomi -kiertue

- Hämeenlinna 18.2.2027
  Oulu 22.2.2027
  Kuopio 3.3.2027
  Salo 4.3.2027
  Tampere/Ylöjärvi 13.4.2027
  Kotka 21.4.2027
  Etätilaisuus 17.5.2027

YRLD8 Yrittäjyyden lukiodiplomi (2 op)

- **Moduulin tavoitteena** on, että opiskelija
  - osoittaa erityistä osaamista ja harrastuneisuutta yrittäjyydestä ja liiketoiminnasta
  - Osoittaa hallitsevansa yrittäjyyden prosessiin sisältyvät tavoitteiden asettamisen, ideoinnin ja suunnittelun vaiheet ja vaatimukset
  - Osaa analysoida yrittäjyystekoa ja yrittäjyyttä kestävän ja vaikuttavan liiketoiminnan näkökulmista
  - Osaa reflektoida osaamistaan yritystoiminnasta yhteiskunnallisessa kontekstissa
  - Osoittaa hallitsevansa yritystoiminnassa tarvittavia viestintä- ja vuorovaikutustaitoja
- **Keskeiset sisällöt**
  - Muodostuu yrittäjyysteosta, portfoliosta ja pohdinnasta

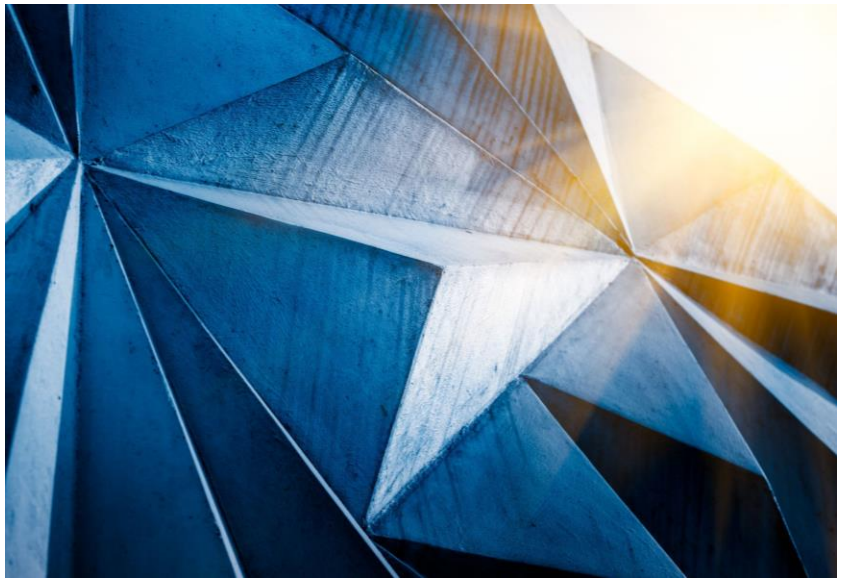

Yrittäjyyden lukiodiplomin tavoitteet

- Yrittäjyyden lukiodiplomin moduulin tavoitteena on **syventää opiskelijan osaamista yrittäjyydestä ja liiketoiminnasta sekä vahvistaa hänen valmiuksiaan toimia yrittäjämäisesti** muuttuvissa oppimis- ja toimintaympäristöissä.
- Opiskelija osoittaa **harrastuneisuutta ja erityistä osaamista** yrittäjyyden ilmiöistä sekä kykenee tarkastelemaan yritystoimintaa sekä yksilön että yhteiskunnan näkökulmista.
- Moduulin tavoitteisiin kuuluu, että opiskelija hallitsee yrittäjyyden prosessin keskeiset vaiheet: **ideoinnin, tavoitteiden asettamisen, suunnittelun ja toteuttamisen.** Opiskelija dokumentoi prosessin vaiheet. Hän oppii analysoimaan yrittäjyyttä ja yritystoimintaa **kestävän, vaikuttavan ja vastuullisen liiketoiminnan** periaatteiden kautta.
- Lisäksi opiskelija kehittää **valmiuksiaan arvioida ja reflektoida omaa osaamistaan yhteiskunnallisessa kontekstissa** sekä tunnistaa yrittäjyyden merkityksiä ja mahdollisuuksia omalle toimijuudelleen.
- Osana oppimisprosessia opiskelija vahvistaa yrittäjyydessä tarvittavia **viestintä- ja vuorovaikutustaitoja.**

Yrittäjyyden lukiodiplomin rakenne

- Yrittäjyyden lukiodiplomi muodostuu **portfoliosta, yrittäjyysteosta ja pohdinnasta**, jotka muodostavat kokonaisuuden, jossa opiskelija ideoi, toteuttaa ja dokumentoi yrittäjyyteen liittyvän teon sekä arvioi oppimisprosessiaan.
- Yrittäjyysteolla opiskelija osoittaa osaamisen käytännössä, kuvaa oppimisprosessiaan ja osaamisen kehittymistä portfoliossa, ja pohdinta laajentaa tarkastelun yrittäjyyden teoreettisiin ja yhteiskunnallisiin näkökulmiin.
- Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen yrittäjyyden lukiodiplomi suoritetaan **kahden opintopisteen** laajuisen lukiodiplomiopintojakson aikana (opintojakso voi jakautua usealle periodille).
- Yrittäjyyden lukiodiplomin suorittamisen pohjana ovat **kuuden opintopisteen laajuiset yrittäjyyden lukiodiplomia edeltävät lukio-opinnot.** Lukion opetussuunnitelmassa määritellään opintojaksot, jotka voivat olla yrittäjyyden lukiodiplomin suorittamista edeltäviä lukio-opintoja.
- Yrittäjyyden lukiodiplomi on opiskelijan **itsenäisesti toteuttama** erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttö.
- **Yrittäjyyden lukiodiplomin arvioinnissa yrittäjyysteko ja portfolio arvioidaan yhdessä (2/3 arvosanasta) ja pohdinta erikseen (1/3) arvosanasta**

Yrittäjyysteko

- **Yrittäjyysteko on yrittäjyyden lukiodiplomin käytännön osuus**, jossa opiskelija soveltaa yrittäjämäistä ajattelua, yritystoiminnan periaatteita ja liiketoiminnan käsitteistöä konkreettisessa teossa tai kokeilussa.
- Yrittäjyysteko voi olla olemassa olevan yrittäjyystoiminnan kehittämistä tai kokonaan uusi ratkaisu.
- Yrittäjyysteko voi olla tuote-, palvelu-, prosessi- tai toimintamalliin liittyvä ratkaisu.
- Keskeistä on tavoitteellinen, perusteltu ja vastuullinen yrittäjämäinen toiminta.
- **Yrittäjyysteko tulee toteuttaa yrittäjyyden lukiodiplomin opintojakson aikana.**

Portfolio

- **Portfolion tavoitteena on, että opiskelija kuvaa ja dokumentoi** yrittäjyysteon kannalta merkityksellistä yrittäjyysosaamistaan, oppimisprosessiaan ja kykyään soveltaa yrittäjämäistä ajattelua.
- Opiskelija kokoaa portfolioonsa keskeiset työskentelynsä vaiheet ja tuotokset sekä dokumentoi oppimisensa, ajattelunsa kehittymisen ja omien tavoitteidensa toteutumisen.
- Opiskelija reflektoi työskentelyään ja arvioi oppimisprosessiaan suhteessa asettamiinsa tavoitteisiin.
- **Portfolioon sisältää yrittäjyysteon kannalta olennaisia yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamisen aineistoja**, esimerkiksi liiketoimintasuunnitelman, markkinointiaineistoja, asiakasymmärryksen keruuta, prototyyppejä tai muuta monipuolista dokumentaatiota.
- **Portfoliossa voi hyödyntää erilaisia ilmaisu- ja dokumentointitapoja**

Pohdinta

Yrittäjyyden lukiodiplomin pohdinta on kirjallinen tuotos, jonka tavoitteena on, että opiskelija reflektoi osaamistaan suhteessa yrittäjyyteen.

Pohdinta rakentuu omien kokemusten, havaintojen ja oppimisen analysoinnille, mutta sen tulee samalla tukeutua yritystoiminnan keskeisiin käsitteisiin ja liiketoiminnan näkökulmiin.

Tavoitteena on tuoda esiin, millaisin tavoin yrittäjämäinen toiminta ja ajattelu ovat ilmenneet opiskelijan työskentelyssä, millaista osaamista on kehittynyt sekä miten nämä kokemukset kiinnittyvät yhteiskunnallisiin ilmiöihin.

Pohdintaosiossa keskeistä on analyyttisyys, tiedon soveltaminen ja sen yhdistäminen omaan toimintaan.

Opiskelija voi ottaa pohdinnan kirjoitustilaisuuteen mukaan materiaalia liittyen yrittäjyystekoon ja portfolioon sekä liiketaloustieteeseen tai yrittäjyyteen liittyvää kirjallisuutta.

Arvioinnin kohteet yrittäjyysteko ja portfolio

- **Liiketaloudellinen ajattelu**
- Hyödyntää tarkoituksenmukaisesti liiketoiminnan keskeistä käsitteistöä
- Osoittaa
  kykyä tunnistaa yrittäjyysteon kohteen ja millaista a rvoa yrittäjyysteko tuottaa
- Arvioi yrittäjyysteon vaikuttavuutta, kannattavuutta ja riskejä
- Osoittaa kykyä toimia vastuullisesti ja kestävän kehityksen näkökulmista.
- Osoittaa hallitsevansa viestintä- ja vuorovaikutustaitoja yritystoiminnassa

- **Prosessi**
- Ideointi: tunnistaa ongelman tai tarpeen ja ideoi siihen ratkaisuja
- Suunnittelu: Valitsee vastuullisen ratkaisun ja laatii toteuttamiskelpoisen suunnitelman
- Toteutus: Vie suunnitelman käytäntöön, arvioi ja ennakoi toiminnan etenemistä ja tekee tarvittaessa muutoksia
- Reflektio
  - Arvioi teon prosessia ja asettamiaan tavoitteita
  - Arvioi oppimistaan
  - Arvioi valitsemiensa ratkaisujen toimivuutta ja vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskuntaan

Arvioinnin kohteet pohdinta

- Kyky arvioida omia yrittäjyysvalmiuksiaan suhteessa yrittäjyyden ja liiketalouden teoriaan ja käsitteisiin rajatun teeman kautta
- Yrittäjämaisten valmiuksien ja yritystoiminnan analysointi yhteiskunnallisessa kontekstissa, esimerkiksi talouden, työelämän, innovaatioiden ja arvojen kautta
- Keskeisten yrittäjyyteen ja yritystoimintaan liittyvien käsitteiden perusteltu ja tarkoituksenmukainen käyttö
- Kyky käyttää ja soveltaa asianmukaista tietoa

Vuorovaikutus- ja kielitaidot kuuluvat yrittäjyyteen

Vuorovaikutus- ja kielitaidot luovat pohjan toimivalle viestinnälle. Äidinkielten ja muiden kielten monipuolinen osaaminen on sosiaalista pääomaa, kilpailuetu.

Toisen kotimaisen kielen tai vieraiden kielten opiskelu tähtää muun muassa kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, jossa tavoitteina on, että opiskelija:

- **rohkaistuu** (ruotsin/suomen/vieraan) kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa **kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa**, joissa (ruotsin/suomen/vieraan) kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa **tavoitteena** ei ole äidinkielenään kieltä puhuvan tasoinen kielitaito vaan **rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen**
- ymmärtää (ruotsin/suomen) kielen merkityksen kansalliskielenä
- osoittaa **tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti** kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Kieliopintojen yhdistäminen lukiodiplomiin

- Yrittäjyyden lukiodiplomin edeltävistä opinnoista päätetään paikallisesti --> Lukio voi rakentaa edeltävät opinnot niin, että opiskelija voi tehdä valintoja sen mukaan, mihin hänen yrittäjyyden lukiodiplominsa suuntautuu.
- Yleisesti pohjaopinnoiksi voi tarjota esim. vieraiden kielten A-oppimäärän moduulia 4 Kieli vaikuttamisen välineenä, moduulia 6 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä tai ruotsin B1-oppimäärän moduulia 5 Opiskelu- ja työelämä.
- Hyvä myös huomioida opiskelijan mahdollisuus sisällyttää mahdollisia yrittäjyyden lukiodiplomin suorituksia osaksi kielten opintoja: esim. vieraissa kielissä moduuli 8 Viesti ja vaikuta puhuen edellyttää suullisen kokeen suorittamista. Kokeen voi korvata näytöillä. Lisätietoja: Suullisen kielitaidon osoittaminen lukion A- ja B1-oppimäärissä

Yhteinen tehtävä

- Millaisista opintojatkoista yrittäjyyden lukiodiplomin edeltävät opinnot voisi koota, jotta ne vahvistavat kv-osaamista ja kielitaitoa?
- Miten kv-osaamista ja kielitaitoa voisi osoittaa
  - Yrittäjyysteossa
  - Portfoliossa
  - Pohdinnassa
- Mitkä asiat voivat lukiossanne muodostua yrittäjyyden lukiodiplomin suorittamisen haasteeksi?

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos